NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. **V Ljubljani v sredo 31. januarija 1855.** **List 9.**

V senožetih naših leží še veliko mertvega zaklada.

(Konec.)

Našteli smo zdaj vse rastline — trave, detelje in druge zeliša — ktere dobre, pa tudi take, ktere slabe senožeti in pašnike delajo, da jih zdaj gospodarji popolnoma poznajo.

Da pa si napravimo dobro in gosto travo, ni zadosti, da sejemo le dobre trave, ampak treba je pred vsem, da zemljišče, ki ima senožet biti, prav pridno obdelujemo, to je, da svet prav na globoko zrahljamo (prekopljemo, izorjemo in povlečemo) in, kar naj bolj moremo, zemljo zdrobimo, sčistimo in na plan denemo. Vse to pa je treba storiti zato, ker tiste trave, ki jih štejemo k stanovitnim, s koreninami veliko globokeje sežejo, kakor eno- ali dveletne žita, in ker senožeške trave pervi čas počasi rastejo in jih tedaj plevél lahko zaduší, ako zemlja ni do dobrega očišena bila. Sicer pa je treba tak svet, ki se ima v senožet predelati, popred prav dobro pognojiti.

Po tem se sejejo trave. Kako naj se to storí, v kolikšni meri in kdaj, bomo govorili v drugem spisu, ki nam ga je gosp. senožetni inženir Preuschen podal, da ne bomo ene rečí dvakrat razlagali.

V čem pa obstojí daljno oskerbovanje senožet in pašnikov? Vse dela, s kterimi hočemo si dobre senožeti ali pašnike napraviti in jih tudi dobre ohraniti, pa obstojé v sledečem:

1. Da premokro ali močirno zemljo denemo na suho, to je, da branimo, da se preobilna voda ne more stekati na senožet, ali da tisto vodo, ki je ima senožet preveč, odpeljujemo po odpertih grabnih ali podzemeljskih cevih (po drenaži).

2. Da skušamo zmiraj več dobre parstí na senožetih si napraviti, to je, da potresamo večkrat mešanega gnoja, parstí, cestnega blata, blata iz grabnov, svečarskega pepéla in enacih stvarí po senožeti, in da ob pravem času napeljujemo gosto mlakužo nanje, ki ima dokaj zemljin v sebi, ktere popuša na senožeti.

3. Da pokončujemo plevél in mah z ojstro brano (naj bolje z obteženo brabantsko), da v jeseni ali spomladi sejemo na povlečene kraje travnih semen, da senožet včasih gnojimo z dobro mešano parstjo, ali da nektere bolj škodljive rastline izrujemo. Ako je senožet le zlo plevélna, je prav, da se začasno preorje v njivo.

4. Da senožet večkrat gnojimo po različnosti zemlje ali s prahom mineralskih stvarí, kakor z apnom, gipsom, gnojno soljo, s pepélom, cestnim blatom, mešano zemljo itd., ali z dobro podelanim gnojem ali z gnojnico. Od vsega tega bolj natanko bomo govorili drugikrat.

5. Da po suhih senožetih in posebno po spašnikih sadimo drevje ali germovje, in jih obdajamo z živimi mejami.

6. Da vode napeljujemo na-nje, ako nam je le mogoče, ker voda je pervi živež rastlinam. Tudi od tega bomo še bolj natanko govorili.

To so poglavitne dela na senožetih in spašnikih — to so pa tudi potrebne dela, da vzdignemo iz njih tiste zaklade, ki v njih zakopani in tedaj mertvi ležé, namesto da bi nam dvakrat, petkrat ali tudi desetkrat več merve in otave dajali, ktera je perva potreba za več in bolje rejene živine.

Naj bi umni gospodarji na vekomaj tisti napčni misli slovó dali, ki je le preveč še dandanašnji navadna, da travnik je zato naj bolji, „ker ni ž njim nič opraviti“. (Po Hlubek-u.)

Gospodarske skušnje.

Da mlade kokoši pozimi jajca nesó.

Kakor je gotovo, da mraz kokoši zaderžuje, da ne nesó jajc, tako gotovo je tudi, da gorkota to pospešuje. Mnogi kmetje imajo za tega voljo kokoši pozimi v hiši. Vendar gorkota sama ni zadosti, siliti kokoši da bi nesle; temu še le pripomaga njih piča. Tedaj je nekoliko umetnosti treba, da se to izpelje. Pomogleji so pa sledeči:

1. Potrebno je, da se kokošja piča — in nar bolji za to je ječmen — vsikdar toliko praží (rošta), da popolnoma rujav postaja.

2. Pražén (roštan) ječmen se zamore tudi nekoliko zavreti, pa potem kokošim jesti dati; voda pa, v kteri so ječmen kuhali, naj se jim za pitje postavi.

3. Poleti naj se nabere mladih semenskih kopriv, ki naj se posušé; pozimi pa naj se zavrejo in kokošim polagajo.

4. Nar bolje nesejo kokoši, kakor nekteri terdijo, če se drobno zrezani kruh nekoliko praži, in potem v malo vina pomočen kokošim jesti daje.

Postava zastran gosenc.

Vidi se povsod in vsak umen gospodar dobro vé, kako hudo gosence sadno drevje poškodujejo, cvet in perje njegovo pojedajo, in tako veliko sadja pokončajo. Govorilo in pisalo se je že veliko o tem, in krepko se je posestnikom vertov in sadovnjakov priporočevalo, da naj trebijo in obirajo na pomlad požrešne gosence in njih mešičje po drevji in zelinji. vendar skorej le neverjetnim ušesom se je pridigovalo; Le malo pridnih gospodarjev skerbi za to; večidel nemarnih gleda le mešičja polno drevje, pa ne stegne roke, da bi gnjezdica teh gnjusobnih merčesov pokončal. Tudi če le ta ali uni gospodar gosence po svojem drevji pobira in pokončuje, ne pomaga veliko: ker gosence, ko so zelinje enega verta pojedle, hitro na sosedovo drevje zlezejo, ter ondi znovega začnó pojedati vse. Neobhodno potrebno je, da vsi posestniki in vsa sosedščina gosence trebi in pokončuje po vertih in poljih, če hoče ta gerdi merčes popolnoma iztrebiti in pokončati.

Ker si pa nemarni ljudje ne dajo po prijaznih nasvetih dopovedati, da bi storili prostovoljno, kar je

njim in sosedom svojim očitno koristno, naj bi se k temu prisilili!

Lepo je na Francozkem vpeljano. Tam je od gosposke zapovedano, da gospodarji vsi morajo gosence trebiti.

Glasijo se pa te postave takole:

1. Tisti, ki opušajo po vertih in poljih gosence trebiti, zapadejo kazni od 1 do 5 frankov. (Postava od 23. aprila 1832, člen 95.)

2. Vsak posestnik, najemnik ali kdor koli lastno ali ptujo kmetijo oskerbuje, mora gledati, da do 20. februarja vsakega leta drevje in zelinje je vsih gosenc čisto otrebljeno. (Postava od 26. marca leta IV. člen 1.)

3. Gnjezdica in mešičje, ktere se z dreves, germov, živic itd. poberejo, se morajo koj sožgati, pa na takem mestu, kjer ogenj ne more do drevja, gojzdov, resja ali do pohištev se razširjevati.

Župani in njih pomagavci morajo gledati, da se te postave natanko izpolnujejo, ter oni so odgovorni za vso škodo, ktera bi po njih zanikernosti se pripetila.

Ako posestniki ali najemniki opustijo do določnega časa gosenc iztrebiti, zamorejo župani na njih stroške delavce najeti, ki gosence otrebijo; zavoljo tega pa, da zanikerni posestniki morajo te delavce plačati, niso oprosteni predpisanih kazen na dnarjih. (Postava ravno tam, člen 7.)

Niso li te postave pamétne in koristne? Kako bi bilo, ko bi slavna c. k. kmetijska družba na dotičnem mestu sprožila in prosila, da bi se enake — kmetijstvu tako potrebne — postave tudi za naše dežele vpeljale *)? J. Š.

Starozgodovinski pomenki.

Korant — Kurent.

Basnosloven pretres od Davorina Terstenjaka.

(Dalje).

Še podamo tukej dokazek Wisemanov **), ker je točen in temeljit. Njegove besede se tako glasijo:

Tretji človeški rod, o kterem Aristotel govorí, so Traki. Po mojem mnenji je že težje določiti, kaj pod tim imenom zapopada, čeravno je očitno, da je narod razumel, ki se je po posebni barvi in postavi tako razločeval od druzih, da ga je imenoval. To bi nas opravičilo misliti, da se je z narodom olivine barve ali mongolskim rodom ujemal — edinim narodom, ki ga sicer ne nahajamo v njegovem razverstenji človeških narodov, akoravno ni misliti, da bi ga ne bil poznal. V tem mnenji me pa poterjuje še bolj sledeče: Pervič: Aristotel v svojem narodopisu popisuje narode posebno po barvi, in ker smo v že omenjenih verstah skrajíne (extreme) našli, mora ta narod srednje barve biti, ki po vsem se razločuje od gerške. Vendar se nahajajo v Juliju Firmiku verstice, ki so jih sicer tolmačniki Aristotela prezerli, ki nam ravno tisto trojno razverstenje in barvo vsakega naroda razodevajo. „Pervič tedaj“ — tako piše — „je soglasje v značaji in barvi človeških narodov, ker za verjetno velja, da po mnogoverstnem uplivu zvezdja so postali značaji in barve človeške in da ték zvezd po posebnem načinu umetnega risanja obrise človeških teles izobrazuje, to je, da luna belo, Mars rudečo, Saturn černo barvo daje; zakaj nek se v Etiopii vse černo, v Germanii belo, v Tracii vse rudeče rodí?“

Po tem bi bilo misliti, da bakrena ali olivina barva je bila razločivni značaj traškega naroda, in da tedaj se je ujemal s tistim rodom, ki ga mongolskega imenujemo. Drugič: Homer je Trake za ἀκρόκομος popisal, to je, kot take, ki lasé edino le na temenu glave imajo. To je popisu, ki nam je od značajev gerškega in germanskega rodú znan, popolnoma nasprot, ker ti imajo veliko las; je pa očividno znamenje Kalmukov, da, kakor drugi mongolski narodi, brijejo tudi oni glavo in le majhen šopek na temenu pušajo.

Tretjič zamoremo to svojo misel tudi z nekim drugim spisom Aristotelovim poterditi, kjer omenja, da je neki narod med Traki tak sirov, da ne zna dalje kot do številke 4 šteti. K ti opazki verh tega, da je iz nje očitno, da Traki niso bili samostojen narod, ampak mešanca več plemen, dostavljam le še, da enaka nevednost se tudi je pri druzih ljudstvih mongolskega naroda zvedila, na priliko, pri Kamčadalih. Zares je težko zapopasti, da pelasgiške ali germaniške plemena, ktere, kakor se iz soglasja njih številoslovja s številoslovjem južne Azije razvidi, so še le po znajdbi tega številoslovja in po dosežbi neke omike od edinstva se odtergale, bi se bile pogreznile v tako žalostno divjaštvo!

Še več druzega bi vedil omeniti, na priliko, da je Shamanizem v verozakonu Tesalcov vladal, in da se znajdba jezdarstva ravno ti deželi pripisuje, — vse to opominja na sorodovino s tistim narodom, ki prebiva v severni in srednji Azii. Ni mi treba omeniti, da meje med tem krajem in Tracijo so tako malo določene, da so jih stari pisatelji večkrat prezirali. Verjetno je tedaj, da stanovnikom Tracije so bili kočovniške plemena tistega naroda primešane, ki je olivine ali bakrene barve, ktere sta Aristotel in Juli Firmik po pravici v različno versto postavila“.

Tako piše visokoučeni kardinal Wiseman. Temu še dostavljamo, da se je gerška Artemis pri Trakih velela Bendis in da so bili enaki njeni prazniki z unimi frigiške Kybele in Sebacia [2]). Druga boginja je bila Kotys, ktera je tudi imela častje divje poltenosti. Tudi imena mest, na priliko, Druphega, Prista, Tegra, Ardiscus itd. imajo poseben jezičen značaj in posebno sostavo.

Iz tih opazk vidimo, da ni še vse določeno, čeravno matadori znanosti so govorili. Tudi tem se je godilo, kakor talijanski pesnik poje:

„Trattando l' ombre come cosa salda;“

zato naj nam nikdo za zlo ne jemlje, ako tudi nam tam pa tam ktera spodletí [3]). Naj bo vsak pravi-

---

*) Dobro postavo, ki zapoveduje, da naj se spomladi sadne drevesa pridno trebijo gosenc, že imamo na Krajnskem, in gotovo jo imajo tudi drugod, ker povsod je le predobro znano, koliko škodo napravljajo gosence drevju. Pa ker same postave ne opravijo vsega, ako lastna pridnost in lastni um posestnikov sadnega drevja ne pripomore, je lani sl. deželno poglavarstvo na enako prošnjo, kakor jo gosp. dopisnik nasvetuje, kmetijski družbi odgovorilo: naj se posebno ljudstvo poduči, da bo zapopadlo svoj lastni dobiček. Vred.

**) Wiseman Zusammenhang der Ergebnisse wissenschaftlicher Forschung mit der geoffenbarten Religion deutsch von Dr. Hanneberg str. 126. itd. Pis.

[1]) Lucian Jupiter Tragoedus poglav. 8., Livi XXXVIII. 41. Strabo X.

[2]) Strabo X. str. 190. Virgil „Catalecta“ V. 19.

[3]) Marsikteremu naših častitljivih bravcev se smešno zdí, da, ako smo mi potomci Indov, se toliko spremenov najde v stroji jezika in tudi v imenih božanstev. Tim damo besede ostroumnega Heerena premišljevati, ktere je govoreč od pokoljenja Egipčanov izustil: Wäre aber auch eine Abstammung der Aegypter von den Indiern historisch erwiesen, was sie nicht ist, und schwerlich je sein wird (stari gerški pisatelji pa so mislili, da so, ker Philostrat v življenji Apollonia IV. pravi: „Indi so nar modrejši med umerljivimi, Aethiopi pa so kolonisti tega naroda“) so wäre damit der eigenthümliche Gang der ägyptischen Kultur keineswegs geläugnet. Nur der Keim wäre herübergebracht worden, der in einem andern Boden sich anders entfalten musste, als in dem indischen. Denn nie vergesse es der Leser, dass hier von dem Zeitraume, nicht von Einem, sondern von vielen Jahrhunderten die Rede ist. Auch aus Egypten wurden solche Keime wieder nach Griechenland verpflanzt, und wie ganz ganz anders waren die Früchte, die sie hier trugen, als an den Ufern des Nils? (Herren „Ideen über die Politik, den Verkehr und den Handel der vornehmsten Völker der alten Welt. I. Theil.“ Göttingen 1824 str. 380.) Pis.

čen in naj premisli, da, če na kterega smemo besede pesnikove na se oberniti:

Grosss ist der Kampf, den du beginnest,
Und grosses wird von dir begehrt, —
Heil Dir, erreichst du, was du sinnest; —
Doch schon die Müh' ist ehrenwerth.

Krasopisje.

Železniki na Krajnskem.

Dasiravno je namen naših „Novíc“ svoje častite bravce po večem soznanjati z vsimi posebnimi imenitnostmi celega sveta, je vendar njih glavni pozor odmenjen naši ljubi slovenski domovini, in s posebnim veseljem nas vodijo one od kraja do kraja, kazaje nam njene umetnije, poljodelstvo, običaje, pokrajine itd., kar je sedanjemu rodu in njega potomstvu v poduk in kratek čas. Popisovati pa tudi vse znamenitosti naše domovine je vsih rodoljubov sveta dolžnost; vsim njenim sinom mora biti za njeno povzdigo mar, da se pospeši nje notranja omika, kakor tudi oznanjuje nje slava vunanjemu svetu.

Naj bo toraj tudi meni dovoljeno, od časa do časa dodajati kako drobtinčico v bogati hram naših „Novíc“, in ker sem v 65. listu lanjskega leta obljubil, ob priliki svoj rojstni kraj Železnike bolj obširno popisati, rešim dano besedo danes, akoravno že nekoliko kasno.

Preden pa Železnike v svojem sedanjem stanu popišem, se hočem ozreti enmalo v njih davnost nazaj. So namreč oni že silno stari. Kakor Valvazor v svojih 3. bukvah: „Slava krajnske vojvodine“ piše, so bili že leta 1379 dobro sloveči in imenitni („im Flor“). Podložni so bili takrat friženskemu škofu. — Druge znamnja pa kažejo, da bi utegnile fužine v tukajšnih krajih že veliko starejše biti. Kakor namreč ustno izročilo pravi, je nekdaj na tem mestu, kjer so zdaj Železniki, jezero stalo. Nad današnjo vasjo Češnjico, kjer se pravi „na štalici“, dobro četertinko ure nad ravnino pak se najde še dandanašnji, ako se kolčikaj koplje, mnogo žlindre, kar jasno spričuje, da so nekdaj tù fužine bile. Ako je voda te fužine gonila, je mogel tukajšni kraj imeti nekdaj vso drugo podobo; zna pa tudi biti, da so fužine le poleg jezera stale in jih je človeška moč gonila. Al vse to je zagernjeno v gosto meglo starodavnosti. Gotovo pa je, da poznejši čas so bile Železniške fužine ena v „Dašenci“ proti Podlonku, ena pa pod Zalilogom v grapi na desno roko „v farjevem potoku“, zakuj na obedveh krajih se še pozna, kje so stale. Ob tistem času je še tù, kjer so poznejše se spodnji Železniki vzdignili iz tal, bilo močvirje, kjer je nek bivalo mnogo divjih rac, — še dandanašnji se imenuje omenjeni del Železnikov zastran tega „Racovnik“. —

Ker so bili pervi tukajšni fužinarji Lahi, med drugimi tudi rodovina Petrazzi (ktera je vendar že izmerla), in je dobro četertinko ure nad Železniki še zdaj pohištvo, po domače „pri Petraču“ zvano, je utegnila o tistem času, ko so bile še fužine v farjevem potoku, omenjena rodovina Petrazzi tù svoje stanovanje imeti. S časom so se pričeli zdanji Železniki vzdigovati na dan. Perva tukajšna hiša, prav za prav grad, se je po nje posestnikih, ki so bili nek iz Palme doma, imenovala Palmada, ktero ime je obderžala še do današnjega dné. Kakor ustno izročilo pripoveduje, bi utegnila Palmada že okoli 11 sto let stara biti. Bila je že od začetka in je še danes mlin, kterega je do taistiga časa, da so se fužine sem preselile, le sama rečica Smoljeva gonila. Poznejši čas so se preselile fužine; zdajne spodnje iz Dačence, zgornje pa iz farjevega potoka na mesto, kjer zdaj stojijo, vendar spodnje nek okoli 90 let poprej, kakor zgornje, in še le potem se je menda zidanje Železnikov v bolj obširni meri pričelo. Poleg spodnjih fužin se še dandanašnji imenuje ena hiša „grajščina“, ki je tudi v Valvazorjevih bukvah narisana kakor mogočen grad; je tedaj gotovo, da so tù, kakor tudi poleg zgornjih fužin v Plavcovi hiši, ktera je bila nek perva v zgornjem koncu postavljena, pervi tukajšni fužinski posestniki stanovali. Omenjena hiša „grajščina“ poleg spodnjih fužin ni vendar zdaj po podobi nič razločna od druzih hiš. Bolj grajsko podobo pak ima še Palmada, ker od nekdajnih 4 stolpičev, ki so jo obdajali, še dandanašnji eden stojí. Pred kakimi 45 leti so jo predelali; takrat so poderli tri stolpiče, in tudi oddelk, v kterem je bila nek dvorana s silo umetno izrezanim, pozlačenim in pobarvanim stropom. Tistikrat so izkopali tudi kamen, od kterega je že v 9. tečaji „Novíc“ pod naslovom: „narodske starice“, Benkov Tone v dopisih do svojega prijatla omenil. Bil je nad vratmi doljne izbe, in je še viditi. Ni sicer več cel, vendar se znajdejo na tistem še nasledruje številke:

C. P. B. 4. N.

Ali pomeni tedaj B 3 ali 7, ali morebiti tudi le kako čerko, ne vém; če je 3, tak je leto 1342. Toliko bolj pa je to verjetno, ker Valvazor, kakor sem v začetku povedal, v imenitnosti Železnikov l. 1379 govorí. Vendar se ustno izročilo, kakor sem tudi zgoraj omenil, ne ujema s to številko. Ravno tako tudi pripoveduje, „da so Železnikarji takrat posebno zlo kupčevali z Italijo“. Ker v poprejšnih časih tudi proti Loki ceste ni bilo, jim je odperala nar bližnji pot proti Italii sosedna tominska dolina, kamor so po tovorjenji svojo robo odpravljali. Še dandanašnji je stara pot memo Šuče, ki je že nekdaj proti Gorici in Italii deržala. —

Naj opomnim tù še nekega druzega dokaza, ki pričuje nekdanjo zvezo in barantijo s Talijani. Pred malo leti so najdli pri kopanji laza, četertinko ure nad Železniki, vendar ne ob stari poti, ampak takraj vode nad sedanjo cesto, mnogo bakrenih in tudi nekaj srebernih dnarjev. Na enem srebernem se je vidil na eni strani gerb beneške republike z opisom: SANCTVS. MARC. VENET. 140; na drugi strani pa je bil križ z opisom: ANTON. PRIOL. DVX. VEN. ZA. V. Na drugem srebernem je bila na eni strani podoba kralja z opisom: PHI. REX. HISPANIARVM; na drugi strani pa gerb s čveterimi predeli (Felder): v enem milanska kača, v drugem stolp, v tretjem oroslon, v četertem enoglavni orel z opisom: MEDIOLANI. DVX. Tud bakreni dnarji so bili nek beneške baže, ktere pa je človek, ki jih je izkopal, za male krajcarje nekemu judu prodal. Rekel mi je on, da so bile dutke. Izpraševal sem omenjenega človeka, ali se morebiti nahaja na tistem kraji sled kakega obzidja, pa je rekel, da ne; tedaj sam Bog vé, kako so omenjeni dnarji na tisti kraj prišli, ker je precej visoko od ravnine.

(Konec sledí.)

Černe bukve.

Pred nekterimi leti so imele „Novíce“ zlate in černe bukve; v une so zapisovale hvale vredne dela, v te vsake sorte nerodnosti. Ni prav, da so opustile to, ker saj černe bukve niso bile brez prida. Čeravno graje vrednih oséb niso z imenom povedale, ampak le nerodno djanje imenovale, so ljudjé tacemu, kdor je kaj enacega nerodnega počenjal, koj rekli: „to je tudi eden iz černih bukev“ — in pomagalo je večkrat. Odpirajte tedaj še vprihodnje černe pa tudi zlate bukve in zapisujte va-nje posnemanja ali pa graje vredne dela.

Za černe bukve Vam bom koj jez nekaj povedal. Večkrat sem že vidil v naši vasi hlapca — ne mladega smerkovca, ampak stare kostí, od kterih bi se smelo misliti, da imajo že vso svojo pamet vkupej — ki je z lulo v ustih seno iz enega poda v druzega in iz poda v hlev nosil, in kakor iz dimnika puhal, da me je groza bila. Kakošna nevarnost! kako hitra je nesreča ne le za gospodarja, ki ima tako zanikernega hlapca, ampak za vse nedolžne sosede! Ko sem ga okregal, da naj pomisli, kaj

dela, jo je potepera odnesel. Koliko strašnih nesreč se je že zgodilo po taki nečimernosti! Potlej pa pravijo nekteri: „Bog nas tepe, pa ne vemo zakaj?“ Vaša zanikernost vas tepe, ker Vam je Bog pamet dal, pa ravnate, kakor da bi je ne imeli!

Zapišite „Novíce“ vse take, naj so hlapci ali gospodarji, ki z gorečo lulo hodijo po nevarnih krajih, v černe bukve!

Iz Dolenskega. J. R.

Kratkočasnica.

Premožen pa precej bahaven in slaboumen mladeneč je dolgo potoval za kratek čas in da bi kaj vidil in zvedil po svetu. Ko je sopet domú prišel, je ljudém več čudnih rečí pravil, ktere je tam pa tam ob svojem potovanji vidil, pa se tudi večkrat debelo zlagal. Med drugimi rečmí je pripovedoval tudi, da je na nekem otoku vidil kapusno glavo grozno veliko, tako, da pod vsakim njenim peresom bi se bila lahko armada eksercirala. „Zna biti — mu odgovorí sosed Marko — ker po svetu se res marsikaj čudnega vidi in sliši. Kaj tacega vém tudi jez povedati. Primerilo mi se je namreč, da sem vidil nekod en kotel, in morebiti ravno tam, kjer si ti omenjeno kapusno glavo vidil, ki je bil tako velik in širok, da je več sto delavcov v njem stalo, ki so ga od znotraj kositarili (cinili)“. — „Ti me češ nalagati“ — odgovorí na to mladeneč — „to ne more biti. Čmu bi pač tako velik kotel bil?“ — „Čmu? vprašaš; morebiti ravno zato, da bi se v njem tista kapusna glava kuhala, od ktere si ti ravno govoril“.

Verdelski.

Novičar iz mnogih krajev.

C. k. ministerstvo not. opr. je preklicalo tisti predpis, po kterem se je dozdaj vsak, kdor je iz kakošne druge dežele austrijanskega cesarstva se hotel na Ogersko in popred z Ogerskim združene dežele preseliti, z izpustnim pismom od svoje gosposke se mogel skazati.—Na vprašanje: ali imajo perva dva v §. 478 kazenske postave imenovana prestopka določene tarife za kruh, meso itd. politične gosposke ali sodnije preiskovati in kaznovati, je c. k. ministertvo not. opr. določilo, da ta obravnava spada v opravilstvo politične gosposke, ako prestopnik že ni popred dvakrat od politične gosposke kaznovan bil; če pa ga je že dvakrat politična gosposka kaznovala, ima potem sodnija preiskavo in kaznovanje prevzeti; zraven tega je ministerstvo tudi določilo, da kdor je te tarifne postavke tretjibart prestopil, le takrat zgubi pravíco mesarstva, pekarije itd., če je že pred dvakrat naj večji kazni zapadel bil. — Ministerstvo je ukazalo, da dosluženi in popolnoma pripravni podoficirji se imajo za višje nadglednike (Oberaufseher) v službo financne straže jemati. — Za gotovo se sliši, da se bo teržaška železnica zdaj na vso moč delati začela in en del tistega dnarja, ki ga bo francozka družba, ktera je ces. železnice za 90 let v najem vzela, se bo za te dela obernil. — Od vsih krajev se sliši, da je veliko snega padlo; severna železnica je bila te dní na več krajih zamedena. — Naj novejši popisi ogerske dežele razodevajo, da na obdelanih 1800 štirjaških miljah se vsako leto pridela okoli 144 milijonov vagánov žita, 60.000 centov tobaka in 30 milij. veder vina; na silo velicih pustah se redí naj manj 4 milij. govéd, 16 milij. ovác, v mnozih rudnikih pa se izkoplje blizo 10 milij. centov rude na leto. — Vse novíce iz Krima zdaj skor le od vremena govoré, ker tudi tam je veliko snega padlo in je zlo merzlo (8 stopinj mraza po R.), zato pa tudi vozijo pogostoma ozeble bolnike iz Krima v Carigrad. Čeravno vojaki že godernjajo, da vojskovodji ne začnó vojske, je vendar na obéh straneh zdaj zima vojsko zaperla, da je menda ne bo pred mescom suščem, čeravno so Rusi in zavezniki že veliko nove močí dobili. Tudi iz tega, da je Omer-pašu iz Carigrada dokaz došel, da nima konjikov pred kakor konec februarija v Krim odpraviti, se smé smiliti, da še dolgo ne bo nič. — Majhno upanje na mirno spravo je poderl popolnoma vraden spis v nekem petrogradskem časniku tako, da nihče ne pričakuje mirne sprave. V tem spisu, ki našteva „dobrote, ki jih je Rusija Europi skazala, ko je ošabnega Napoleona v letu 1812 uničila, in v letu 1848, ko je Europo brezvladnosti rešila in Austrijo dvakrat, na Laškem in Ogerskem, pogube otéla, se Rusija popolnoma odpoveduje vsake zveze z zahodnimi deržavami, ktere je duh novotarstva skoz in skoz spačil; sedanja vojska bo Rusijo popolnoma ločila od vsake zveze z nehvaležnim tujstvom in nič je ne bo oviralo napredovati na poti svoje veličastne prihodnosti; vsaka overa je zastonj in je prederznost zoper previdnost božjo!“ Take razodetja — pravi „Presse“ — ugasnejo še to majhno lučico, ki je svetila dozdaj mirni spravi. — Angležki minister Russel je stopil iz ministerstva, ker so mu priprave za krepko vojsko premlačne bile. Kako se bo še sicer premenilo ministerstvo, se še ne vé. „Times“ še zmiraj upije čez zaspanost ministrov in pravi: „če nočemo biti močni v vojski, pa pustimo vojskovanje in bodimo le tergovci!“ Časnik „Donau“ je prinesel te dní čudno novíco, da se nek pruska vlada pripravlja, dve armadi ob Rajnu, eno pa v Šlezii ustanoviti — uno zoper Francoze, to zoper Austrijo. Ker je med „pripravljanjem“ in „doveršenjem“ še velika stopnja, utegne pripravljanje le pripravljanje ostati. — V strašni nevarnosti so bili unidan vozovi na železnici med Turinom in Genovo. Roparji so priderli v hišico cestnega čuvaja na železnici, so poderli tisti kol, na kterem čuvaj s peharji naznanila daje vozovom; čuvaja so zaperli in šine železnice pred hišo razderli, tako, da bi se bili vozovi na tem mestu zvernili, in oni bi bili ropali potem. Z nevarnostjo lastnega življenja je vendar zaperti čuvaj roparjem utekel, je pritekel k hišici bližnjega čuvaja in tam je bilo vodniku vozov, ki so kmali potem se pripeljali, naznanjeno, da naj ustavi vozove, — in tako so bili rešeni velike nevarnosti.

Pogovori vredništva.

Gosp. prejemnikom „Novíc“: Vnovič nam je treba ponavljati c. k. poštno postavo, ktera pravi: če kdo kakega lista po pošti pošiljanega časnika ni prejel, se smé za-nj po pošti oglasiti in za tako pismo ni treba poštnine (marke) plačevati, toda troje je storiti: 1) v takem pismu se ne smé nič druzega pisati, kakor to, da prejemnik ni prejel tega in tega lista, 2) take pisma se ne smějo pečatiti, ampak se morajo odperte pošiljati, in 3) zunaj se ima napisu pristaviti beseda „reklamacija Novíc“ (Zeitung-Reklamation). Preden se pa take raklamacije pošiljajo založništvu „Novíc“ v Ljubljano, naj vsak gosp. prejemnik poprej še enkrat pobara za list svoj pri tisti c. k. pošti, po kteri „Novíce“ prejema.

Po „Novícah“ naznanjene milodare za pogorelce Podhoščane in na Bločicah smo poslali tistima duhovnima gospodoma, ki sta za pogorelce prosila; za pogorelce na Bločicah je k že naznanjenim milodarom dodal še neimenovan gospod iz Ljublj. 1 fl.

Stan kursa na Dunaji 29. januarija 1855.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	83	fl.
	4½ „	72¼	„
	4 „	64½	„
	3 „	50½	„
	2½ „	41	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		94	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		75	„
Zajem od leta 1834		234	„
„ „ 1839		120	„
„ z loterijo od leta 1854		102⅛	„
„ národni od leta 1854		86⅜	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.		83½	fl
Windišgrac. „ „	20 „	28¾	„
Waldštein. „ „	20 „	28½	„
Keglevičeve „ „	10 „	11	„
Cesarski cekini		5 fl. 56	
Napoleondor (20 frankov)		9 fl. 54	
Suverendor		17 fl. 20	
Ruski imperial		10 fl. 13	
Pruski Fridrihsdor		10 fl. 43	
Angležki suverendor		12 fl. 26	

Nadavk (agio) srebra: na 100 fl. 27¼ fl.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.